

**ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA ŘÍZENÍ**

**PODPORA MALÉHO A STŘEDNÍHO
PODNIKÁNÍ**

TEZE

**Autor práce : Jana Petrová
Vedoucí práce : Ing. Josef Zilvar, CSc.**

Malé a střední podniky jsou důležitou součástí evropské ekonomiky. Příznivě ovlivňují rozvoj oblastí, které procházejí strukturálními změnami a podporují sociální a ekonomický rozvoj společnosti.

Malé a střední podniky mají specifické postavení v ekonomické struktuře. Potřebují společenskou a politickou podporu, protože jsou velmi citlivé, obzvlášť v proměnlivém prostředí naší ekonomiky. Význam těchto podniků však stále není v České republice doceněn. Nejsou vytvářeny optimální podmínky pro jejich rozvoj. Jednou z největších překážek je nedostatek kapitálu. Proto má Česká republika zákon o podpoře MSP. Každoročně jsou vyhlašovány vládní programy podpory MSP a byla založena banka, která spravuje nejvýznamnější z nich.

Podporu malého a středního podnikání považuji za velmi důležitou, a proto jsem se rozhodla věnovat této oblasti svoji diplomovou práci. Cílem práce je zjistit jak se vyvíjejí finanční prostředky poskytované prostřednictvím programů podpory malého a středního podnikání realizovaných Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s. do hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů v letech 1998 – 2002. Dále sleduji změny ve struktuře poskytovaných podpor v uvedeném období a změny v rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé druhy podpory malého a středního podnikání.

Podnik je samostatnou právní, ekonomickou organizační a finanční jednotkou. Jeho velikost je ovlivněna řadou činitelů. Jsou to např. přírodní faktory, demografické faktory, charakter základních prvků výroby, použitá technika, technologie způsob organizace, vědeckotechnický rozvoj apod.[19]

Je velmi obtížné určit hranice, kdy se jedná o malého podnikatele a kdy ne. Pro klasifikaci a rozhodování o zařazení mezi malé, střední a velké podniky se používají různá kvalitativní a kvantitativní hlediska a jejich kombinace.

Kvalitativní hlediska charakterizují věcné či typické vlastnosti těchto podniků, např. nezávislé vedení spojené s vlastnictvím podniku a relativně omezená členitost produkce a technologie. Mezi kvantitativní hlediska patří zejména počet zaměstnanců, výše obrátu, výše kapitálu atd.

Ekonomický a sociální přínos malých a středních podniků spočívá zejména v jejich schopnosti zmírňovat negativní důsledky strukturálních změn, působit jako

subdodavatelé velkých podniků a vytvářet podmínky pro zavádění a vývoj nových technologií. Dále jsou schopny vytvářet pracovní místa za nízkých kapitálových nákladů a rychleji se přizpůsobovat požadavkům a výkyvům trhu. Jsou schopny vyplnit oblasti trhu, které nejsou pro větší podniky zajímavé, decentralizovat podnikatelské aktivity a napomáhat rychlejšímu rozvoji regionů, menších měst a obcí.

Podporou malého a středního podnikání se v České Republice zabývá řada subjektů. Mezi nejvýznamnější patří Ministerstvo průmyslu, Ministerstvo pro místní rozvoj, CzechInvest, CzechTrade aj. Českomoravská záruční a rozvojová banka je hlavním zprostředkovatelem státní podpory malým a středním podnikům prostřednictvím programů vyhlášených vládou. Zákon 47/2002 Sb. vymezuje v návaznosti na zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, formy podpory, kterou lze malým a středním podnikům poskytovat. Patří sem návratné finanční výpomoci, dotace, finanční příspěvky, záruky, úvěry se sníženou úrokovou sazbou atd.

V práci jsem sledovala vývoj finančních prostředků poskytovaných prostřednictvím těchto forem podpor Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s., do regionů se soustředěnou podporou státu.

Státem podporované regiony se rozdělují na regiony se soustředěnou podporou státu a na regiony ostatní. Regiony se soustředěnou podporou státu se dále dělí na strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony a venkovské regiony.

Strukturálně postižené regiony jsou definovány jako oblasti s vysokým zastoupením průmyslu a vysokým stupněm urbanizace, jejichž průmyslová základna prochází výraznou restrukturalizací a poklesem spojeným s nadprůměrnou nezaměstnaností. Dochází v nich k útlumu v odvětví a výrobních podniků a k růstu nezaměstnanosti. [25]

Hospodářsky slabé regiony jsou charakteristické nízkou životní úrovní, nadprůměrným podílem zaměstnanosti v primárním sektoru, nízkou hustotou osídlení a většinou také nadprůměrnou nezaměstnaností. Obecně jde o venkovské oblasti s nižším stupněm urbanizace a ekonomického rozvoje, avšak s lepším přírodním prostředím. [25]

Již z definice těchto regionů vyplývá, že jejich podpora je velice důležitá. V práci jsem sledovala vývoj forem podpor malého a středního podnikání a objem poskytovaných finančních prostředků poskytovaných do těchto regionů. Z vývoje časových řad poskytnutých finančních prostředků v rámci programů spravovaných ČMZRB, a.s. vyplývá, že se jejich celkový objem od počátku sledovaného období až do roku 2000 zvyšuje. V roce 2001 dochází k poklesu finančních prostředků, což je způsobeno omezováním rozpočtových výdajů. Proto považuji za velmi pozitivní spolupráci s německou bankou Kreditanstalt für – Wiederaufbau (dále jen KfW). Z úvěrové linky od KfW jsou poskytovány úvěry v rámci programu Kredit.

Dochází také ke změnám v objemu finančních prostředků poskytovaných prostřednictvím jednotlivých druhů podpor. Rostou finanční prostředky poskytnuté prostřednictvím zvýhodněných úvěrů, které představují přímý přístup ke kapitálu. Naopak finanční prostředky poskytnuté prostřednictvím příspěvků na úhradu úroků mírně klesají. I nadále by mělo docházet k přesunu finančních prostředků do těch druhů podpor, které zabezpečují přímý přístup ke kapitálu na úkor podpor, které pouze snižují finanční náklady na využívání kapitálu.

Ve sledovaném období se také měnila struktura poskytovaných podpor. Vznikají nové druhy podpor jako například záruky za návrh do obchodní veřejné soutěže, které mají velký význam především proto, že zlepšují postavení malých a středních podniků při účasti ve veřejných obchodních soutěžích, kde jsou oproti velkým podnikům znevýhodněné. V roce 2001 vznikl program START, který je určen začínajícím podnikatelům, kteří podporu potřebují nejvíce.

Do budoucna by se měla, podle mého názoru, podpora zaměřit také na podniky, které se chtějí věnovat vlastnímu výzkumu a vývoji.

LITERATURA

1. ČMZRB a.s., Výroční zpráva 1998, Praha 1999
2. ČMZRB a.s., Výroční zpráva 1999, Praha 2000
3. ČMZRB a.s., Výroční zpráva 2000, Praha 2001
4. ČMZRB a.s., Výroční zpráva 2001, Praha 2002
5. ČMZRB a.s., Výroční zpráva 2002, Praha 2003
6. ČMZRB a.s., Závěrečná zpráva o čerpání a užití finančních prostředků na podporu malého a středního podnikání v roce 1998, Praha 1999
7. ČMZRB a.s., Zpráva o realizaci programů podpory malého a středního podnikání v roce 1999, Praha 2000
8. ČMZRB a.s., Závěrečná zpráva o čerpání a užití finančních prostředků na podporu malého a středního podnikání v roce 2000, Praha 2001
9. ČMZRB a.s., Roční závěrečná zpráva o realizaci plošných programů podpory malého a středního podnikání v roce 2001, Praha 2002
10. ČMZRB a.s., Roční závěrečná zpráva o realizaci regionálních programů podpory malého a středního podnikání v roce 2001, Praha 2002
11. ČMZRB a.s., Roční závěrečná zpráva o realizaci plošných programů podpory malého a středního podnikání v roce 2002, Praha 2003
12. ČMZRB a.s., Roční závěrečná zpráva o realizaci regionálních programů podpory malého a středního podnikání v roce 2002, Praha 2003
13. ČMZRB a.s., Programy podpory malého a středního podnikání v roce 1998, Praha
14. ČMZRB a.s., Programy podpory malého a středního podnikání v roce 1999, Praha
15. ČMZRB a.s., Programy podpory malého a středního podnikání v roce 2000, Praha
16. ČMZRB a.s., Programy podpory malého a středního podnikání v roce 2001, Praha
17. ČMZRB a.s., Programy podpory malého a středního podnikání v roce 2002, Praha
18. Císař, J. Drobné podnikání. Praha: VŠE 1996
19. Konečná, M. a kol. Drobné podnikání. Praha: VŠE 1993
20. <http://www.cmzrb.cz>
21. <http://www.arp.cz>
22. <http://www.mmr.cz>
23. <http://www.mpo.cz>
24. Zákon č. 47/2002 Sb.
25. Zákon č. 248/2000 Sb.
26. Stiglitz, Joseph E. Ekonomie veřejného sektoru. Praha: Grada 1997
27. Barrow, C. Základy drobného podnikání. Praha: Grada 1996